

Trományszám: 7/10326

Érkezett: 2013 MAREC 08.

2

2013. évi ... törvény

egyes törvényeknek a kórházi anonim szülés lehetővé tételéhez szükséges módosításáról

1. §

(1) A házasságról, a családról és a gyámságról szóló 1952. évi IV. törvény (a továbbiakban: Csjt.) 48. § (3) bekezdése helyébe a következő rendelkezés lép

„(3) Az örökbefogadáshoz a szülő úgy is megadhatja hozzájárulását, hogy az örökbefogadó személyét és személyes adatait nem ismeri. A nyilatkozattételre a gyermek születése előtt, valamint az egészségügyi intézményben az anya személyes adatainak külön törvény szerinti anonim szülés esetén is sor kerülhet. A szülő hozzájáruló nyilatkozatát a gyermek hathetes korának betöltéséig visszavonhatja és erre őt figyelmeztetni kell. A szülő felügyeleti joga, amennyiben nyilatkozata hathetesnél idősebb gyermekekre vonatkozik a nyilatkozattételkor, a hathetesnél fiatalabb gyermekekre tett nyilatkozat esetén pedig a gyermek hathetes korában szűnik meg. A szülői felügyeleti jog megszűnését a gyámhatóság határozata állapítja meg.”

(2) A házasságról, a családról és a gyámságról szóló 1952. évi IV. törvény (a továbbiakban: Csjt.) 48. § (3) bekezdése helyébe a következő rendelkezés lép:

[(5) Nincs szükség]

„c) annak a szülőnek a hozzájárulására, aki gyermekét annak érdekében, hogy más nevelje fel – személyazonosságának feltárása nélkül – az egészségügyi intézmény erre kijelölt helyén helyezi el, ilyen hiányában az egészségügyi intézményhez a gyermek életét és egészségét nem veszélyeztető más módon eljuttatja, feltéve, hogy hat héten belül a gyermekéért nem jelentkezik;”

(2) A Csjt. 48. §-a a következő (5a) bekezdéssel egészül ki:

„(5a) A szülő hozzájárulása abban az esetben sem mellőzhető, ha külön törvény szerinti anonim szülésre kerül sor, azonban ekkor a szülők személyazonosságáról a gyámhatóság abban az esetben is csak az 53/A. § szerinti körben szolgáltatathat adatot, ha az örökbefogadási eljárás nem titkos.”

2. §

A magzati élet védelméről szóló 1992. évi LXXIX. törvény 9. § (1) bekezdésd) pontja helyébe a következő rendelkezés lép:

[(1) A munkatárs a terhességmegszakítási kérelem bejelentését követően – lehetőleg a magzat apja jelenlétében –, tiszteletben tartva az állapotos nő érzéseit és méltóságát, a magzat megtartása érdekében tájékoztatja őt, illetve – a 8. § (3) bekezdésében meghatározott esetben – a törvényes képviselőt]

„d) a válsághelyzet feloldására alkalmas állami, helyi önkormányzati vagy társadalmi segítségnyújtási formákról, és felajánlja közreműködését ezek igénybevételéhez, egyidejűleg tájékoztatást nyújt az anonim szülés lehetőségéről, valamint a gyermeknek a külön jogszabályban

meghatározott feltételekkel rendelkező egészségügyi intézményben, örökbefogadáshoz való hozzájárulás szándékával történő elhelyezésének lehetőségéről,”

3. §

Az egészségügyről szóló 1997. évi CLIV. törvény 25. § a következő (7) bekezdéssel egészül ki:

„Az állapotos nő jogosult arra, hogy kérésére az egészségügyi intézmény külön törvény szerint a személyazonosító adatainak rögzítése nélkül lássa el.”

4. §

(1) Az egészségügyi és a hozzájuk kapcsolódó személyes adatok kezeléséről és védelméről szóló 1997. évi XLVII. törvény a következő 13/A. §-sal egészül ki:

„13/A. § (1) Az állapotos nő kérésére az egészségügyi intézmény a terhesgondozást, a szülést, valamint a szülést követő ellátásokat az állapotos nő, illetve a gyermek szülei személyazonosságának megállapítása, valamint – a (2)-(3) bekezdésben meghatározott eltérésekkel – személyes adatainak rögzítése nélkül biztosítja (a továbbiakban: anonim szülés).

(2) Anonim szülés esetén az állapotos nő, illetve az anya társadalombiztosítási ellátási jogosultságának ellenőrzése a TAJ-szám igazolása alapján történik. A jogosultság ellenőrzését követően az egészségügyi intézmény a TAJ-számot haladéktalanul törli.

(3) Anonim szülés esetén a gyermek örökbefogadáshoz való hozzájáruló nyilatkozatot zárt borítékban, az egészségügyi dokumentációtól elkülönülten kell kezelni.

(4) Anonim szülés esetén az állapotos nő, illetve az anya kérheti, hogy az egészségügyi intézményben az általa meghatározott képzelt néven tartsák nyilván. E lehetőségére az állapotos nőt, illetve az anyát figyelmeztetni kell.”

5. §

A gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló 1997. évi XXXI. törvény 39. § (3) bekezdés d) pontja helyébe a következő rendelkezés lép:

[(3) A gyermekjóléti szolgáltatás feladata a gyermek veszélyeztetettségének megelőzése érdekében]

„d) tájékoztatás az egészségügyi intézményeknél működő inkubátorokból, illetve a gyermeknek egészségügyi intézményben az örökbefogadáshoz való hozzájárulás szándékával történő elhelyezésének lehetőségéről.”

6. §

(1) Ez a törvény a kihirdetését követő hónap első napján lép hatályba.

(2) Ez a törvény a kihirdetését követő hónap második napján hatályát veszti.

ÁLTALÁNOS INDOKOLÁS

A törvényjavaslat az anonim kórházi szülés lehetőségének megteremtése mint új jogintézmény bevezetésére irányul, ami kedvező nemzetközi tapasztalatok, illetve az eddig az anya által elhagyott csecsemők életének megmentését Magyarországon szolgáló, egészségügyi intézmény elé kihelyezett inkubátorok korlátozott hatása miatt indokolt. A megszületett gyermekét bármely, pszichológiailag és szociológiailag érthető vagy társadalmilag teljesen elfogadhatatlan okból elhagyó szülőknél e döntésére hatékony jogi válasz nem adható. A gyakran tragédiához vezető eltitkolt terhességek a szabályozási környezettől függetlenül a modern országokban is létező jelenségnek számítanak. Ebben a határhelyzetben az állam feladata az, amit az inkubátorok kihelyezésének jogszabállyal való megengedésével bő évtizede elkezdett: a születendő gyermek és az újszülött életét és egészségét minden körülmények között, akár a szülőket fenyegető jogi szankciók oldása és a családi állás megállapíthatóságának korlátozása árán is megvédeni.

Az anonim kórházi szülés lényege az lenne, hogy a kismama kérésére a kórház ugyan rögzítené az anya személyazonosító adatait, azokat azonban a megszületett baba csak nagykorúsága betöltése után tudhatná meg (illetve az új Ptk. szerint már 14 éves korától), s a kicsit örökbe lehetne adni 6. hét után, amennyiben ez idő alatt az anya nem gondolja meg magát. (A szabályozás tehát analóg lenne az inkubátorba hagyott csecsemőkre vonatkozóval.) Ezt egészítené ki egy olyan rendelkezés, amely – a törvényi főszabálytól eltérve, a társadalombiztosítási finanszírozhatóság biztosítása érdekében – a biztosított jogosultság ellenőrzését követően lehetővé teszi az egészségügyi intézmény számára a személyazonosító adatok törlését.

Az általánostól eltérő szabály szükséges végül a titkolt terhességből született gyermekek nyílt örökbefogadhatósága, illetve terhesgondozása tekintetében is, mindkét esetben eljárási eszközzel biztosítva, hogy az állapotos nő önmagában a terhesség tényének ismertté válása miatti félelméből ne maradjon távol a gyermekvédelmi ellátórendszerrel.

Titkolt terhesség esetén az örökbefogadási eljárásra a gyermek születési helye szerinti gyámhivatal lenne az illetékes. A titkos örökbefogadáshoz hasonlóan lehetne az adatokat kezelni. Ez azért fontos, mert így nem fosztja meg a nőt és a megszülető gyereket a későbbi esetleges kapcsolatfelvétel lehetőségétől.

Az anonim szülés azonban számos problémát vet fel, amire megoldást kell találni. A társadalombiztosítás felé el kellene tudni számolni az anonim szülést is, hiszen így is alulfinanszírozott a szülészet. Erre megoldás, hogy bár elkérjük a TAJ-számot, azonban nem jegyzi be az adatokat. Mivel a szülőnő vélhetően nem vett részt terhesgondozásban, így az anya vérképének ismeret nélkül egy esetleges komplikáció veszélyeztetheti az anya és a gyermek életét. Terhesgondozás nélkül azt sem lehet kizárni, hogy az anya valamilyen fertőző betegségben szenved (fertőző májgyulladás, HIV, stb.), így a szülést elkülönített szülőszobában kell végezni, amire nem minden kórházban van lehetőség. Ugyanakkor e két utóbbi veszély – hasonlóan az orvosi okból szükségessé vált rendkívüli szülések esetével – megfelelő szakmai protokollal csökkenthető. A fentiekből következően nemcsak az anonim szülés, de az anonim terhesgondozás intézményének a bevezetése is szükséges.

Végül az inkubátor programmal összefüggő rendelkezések kiegészítésével azt is lehetővé kívánjuk tenni, hogy jogszerű, így a büntetőjogi szankció (családi állás megváltoztatása) által nem fenyegetett legyen az az eset, amelyben az újszülöttet ugyan nem inkubátorban, ám biztonságos

helyen, az azonnali megtalálást és ellátást biztosítva – pl. a kórházban vagy a rendőrségen – helyezik el. Inkubátor ugyanis jobbra csak a megyeszékhelyek kórházai előtt van kihelyezve.

RÉSZLETES INDOKOLÁS

Az 1. §-hoz

A Javaslát egyrészt a titkos örökbefogadás alkalmazhatóságának körét terjeszti ki az anonim módon megszült gyermekek örökbefogadására, másrészt ebben az esetben megengedi a nyílt örökbefogadást, harmadrészt egyértelművé teszi, hogy önmagában az anonim szülésre vonatkozó igény előterjesztése nem jelent lemondást a gyermekről.

A 2. és az 5. §-okhoz

A családsegítő, illetve gyermekvédelmi ellátórendszeren belüli tájékoztatásnak értelemszerűen ezentúl elsősorban az anonim szülés, mint az anya és a gyermek számára is biztonságosabb megoldást kell preferálnia az inkubátorban való elhelyezéssel szemben.

A 3. és 4. §-hoz

A javaslat az anonim szülést valódi anonimitás mellett, személyes adatok rögzítése, illetve tartós kezelése nélkül teszi lehetővé, ugyanakkor rendezzi az előzetes jogosultságellenőrzés (a TAJ-kártya egyszeri felmutatását, ellenőrzést, majd azonnali adattörlést feltételező) folyamatát, illetve az örökbe fogadhatóságról szóló – természetesen személyazonosítás alapján megtehető – nyilatkozat esetén elrendeli annak zárt kezelését. Fontos garancia, hogy az anonim szülésnél alkalmazható képzelt név is.

A 6. §-hoz

Hatálybaléptető rendelkezés.

ORSZÁGGYŰLÉSI KÉPVISELŐ

Kövér László úrnak
az Országgyűlés elnöke

Helyben

Tisztelt Elnök Úr!

Az egyes házszabályi rendelkezésekről szóló 46/1994. (IX. 30.) OGY határozat 87. § (2) bekezdése alapján mellékelten benyújtom az egyes törvényeknek a kórházi anonim szülés lehetővé tételéhez szükséges módosításáról szóló törvényjavaslatot.

Budapest, 2013. március 8.

Erstey Katalin
független képviselő

Szél Bernadett
független képviselő